

OVER HET CONCEPT VAN DE BEGINSSELVERKLARING

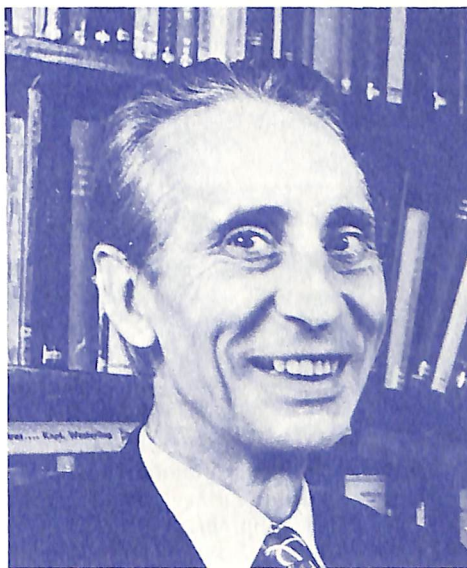
Het ontwerp van een beginselverklaring, dat door het hoofdbestuur is gepresenteerd bestaat, afgezien van de doelomschrijving duidelijk uit twee delen — een inleiding en een reeks van kenmerken — die ieder weer uit drie onderdelen bestaan.

De inleiding bevat een klein stel konstateringen, die op zichzelf niets bevatten dat het humanisme uitsluitend tot het zijne kan rekenen. Het zijn vaststellingen die vele mensen kunnen doen, zonder dat hen dat binnen het humanisme brengt. Maar de uitdrukkelijke keuze van deze drie konstateringen, uit de menigte van waarnemingen die de mens kan doen over wereld en leven, geeft aan deze beperkte en geaccentueerde reeks wel het karakter van een speciale inleiding tot de kenmerken die daarna worden opgesomd.

Er wordt dan gezegd dat het humanisme een levensovertuiging is — maar dan volgt dat het de levensovertuiging is die leven en wereld probeert te begrijpen, uitsluitend met menselijke vermogens. Dit is de eerste vaststelling. Het is geen principe, het is een feit der ervaring. Er is geen mens die andere dan menselijke vermogens bezit. Dat is dus niet apart humanistisch. Ook niet dat wij de drang bezitten leven en wereld te begrijpen. Ontelbaren hebben daar behoefte aan. De mens die leven en wereld wil begrijpen — en de behoefte aan begrip is een uitzonderlijk sterke menselijke drijfveer — beschikt, hoe hij zich ook wendt of keert, uitsluitend over menselijke vermogens: zijn zintuigen, zijn denken, zijn intuïtie, in het algemeen: zijn lichamelijke en geestelijke hoedanigheden. Iets anders hebben wij eenvoudig niet. De konstatering is gericht tegen hen die de mens op één of andere manier plaatsen in een van God afhankelijk existentie.

Men zegt namelijk wel dat Gods wil door ons werkt of de kracht van een opperwezen, of de bewegingen van een bezielde heelal of wat dan ook. Dat kan men wel zeggen maar begrijpen, in de ware zin van het woord, namelijk ordenen doet men uitsluitend met de iederen in beginsel ter beschikking staande vermogens. Instrumenteel vormt de mensheid in beginsel een eenheid.

De konstatering hiervan is dus voor het humanisme een inleidende onderstreping van een bewuste afzondering tegenover hen die beweren dat zij in Gods hand zijn.



P. Spigt

De volgende stap is die van de vaststelling, dat de mens zich als zodanig onderscheidt van de overige levende natuur door het vermogen tot onderscheidend te oordelen. Ik dacht ook dat het woord mens uit zijn afkomst op denken duidt. Dit is in de voorbereidende zinnen van de beginselverklaring een begrijpelijk onderdeel, volgend op de eerste zin, want die konstatering omtrent het onderscheidend oordelen wijst erop dat wij belangrijke waarde toekennen aan het overwegen, het wikken en wegen en vooral aan de zorgvuldigheid van onze reacties. Het zou onjuist zijn te menen dat hier een scherp rationalisme, een soort van harde verstandideologie werd aangekondigd. In het begrip oordelen zitten uiteraard alle bestanddelen van gevoel en geweten, maar door het toevoegsel onderscheidend wordt aangegeven dat de ook medebepalende emoties in een ordening ondergebracht moeten worden.

Het slot van de zin bevat de derde inleidende konstatering: dat de mens voor zijn oordelend reageren uitsluitend zelf verantwoordelijk is. De cirkel is dan gesloten: het zijn de eigen menselijke vermogens die hem ter beschikking staan

indien hij actief, begrijpend in leven en wereld wil staan, zijn machtigste middel is zijn onderscheidingsvermogen — en dan is het ook zijn zaak wat hij ervan terecht brengt. Geen God of gebod kan hem alibi verschaffen. Geen ander mens kan hij verantwoordelijk stellen voor wat hij zelf denkt en oordeelt.

Vanzelfsprekend is hier niet voorbij gezien aan de gegevens der wetenschap dat de mens een produkt is van erfelijkheid, opvoeding, milieu en situatie. De mens is en wordt gevormd. Hij is dan ook alleen maar verantwoordelijk voor wat hij is. Alles wat hem verhindert te doen en te denken wat hij zelf wil, ligt buiten zijn verantwoordelijkheid. Zo ervaart men het ook. In het beginsel dat volgt wordt verderop — onder de kenmerken van het humanisme — juist de nuancering aangebracht die nodig is om van deze levensovertuiging uit onze verantwoordelijkheid te bepalen óók voor wat strikt genomen de verantwoordelijkheid van de ander zou wezen. Dat is de solidariteit, de medemenselijkheid die het humanisme wezenlijk eigen is.

In een volgend opstel moet dan de opsomming van die kenmerken worden toegelicht.

P. Spigt

in dit nummer:

Over het concept van de
beginselverklaring
pag. 1

Hoofdbestuur
pag. 2

H.S.H.B.
pag. 3

Indrukken uit Noordwijkerhout
pag. 5

Ingezonden brieven
pag. 6

H.V. Commissie
pag. 7

Hoofdbestuur

Eerst maar eens wat data voor komende vergaderingen: 16 en 30 maart; dan 6 en 27 april en 11 mei. Op 12 en 13 mei is het congres. Tussen de genoemde vergaderingen door komen er nog allerlei congresvoorbereidende commissies bijeen en wordt ook de Raad van Advies gehoord.

De Raad van Advies zal men in het land weinig kennen. Hij bestaat uit een aantal vooraanstaande Nederlanders die van tijd tot tijd in beraad bij verbondszaken betrokken kunnen worden. Dit gebeurt gewoonlijk telkens voor een congres op basis van het overzicht dat de jaarstukken over de gang van zaken bieden.

Er is een nieuwe vacature hoofdbestuur ontstaan. Dit komt doordat Harmsen Groningen zich wegens zijn gezondheidstoestand beperkingen moet gaan opleggen. Deze vacature was even een puzzeltje omdat de termijn voor het stellen van kandidaten inmiddels was verstreken. Maar het congres kan altijd besluiten een kandidaatstelling nog toe te laten, zodat het HB nog een voorstel zal doen.

Wat die kandidaatstellingen betreft ook nog dit: Het blijkt dat er nog steeds enige verwarring heerst over de vraag die het hoofdbestuur na de vorige zomer aan de afdelingen heeft gesteld om namen te noemen. De brief aan de afdelingen was niet helemaal gelukkig en wordt hier en daar nog opgevat als een vraag om direct kandidaten te stellen. De gang van zaken is dat het hoofdbestuur de kandidaten stelt. Dit is inmiddels, binnen de reglementaire termijn, gebeurd. Daarna is het de beurt aan de afdelingen om, als zij dit wensen, tegenkandidaten te stellen. De termijn hiervoor loopt, naar de afdelingen bekend is, tot 17 maart. Men kon dus, als men als bestuur een eerder genoemde niet in het hoofdbestursvoorstel terugvond, deze persoon tegenkandidaat stellen. De reden waarom het zo toegaat is waarschijnlijk duidelijk: een hoofdbestuur moet liefst een ploeg zijn van elkaar aanvullende mensen, en dat krijgt men natuurlijk eerder voor elkaar met een eerste voordracht die van het hoofdbestuur zelf komt dan uit de niet gecoördineerde voorstellen uit de afdelingen.

Al enkele malen heb ik hier de drukte van de congresvoorbereiding vermeld. Maar tussendoor kan het toch ook wat rustige tijd zijn. Daar leek het wel op in de vergadering van vrijdag 2 maart met zulke wijde onderwerpen op de agenda als bijvoorbeeld de wijze van politieverhoor.

Eerder kwamen dergelijke zaken er meestal slechts op na een duidelijke aanleiding. Doch nu ook omdat we van tijd tot tijd uitdrukkelijker nagaan aan welke zaken er gedacht wordt als het gaat om wat men redelijk en zedelijk in de samenleving ontoelaatbaar vindt. Het onderwerp politieverhoor werd afgevoerd omdat er zonder uitvoerige oriëntering niets meer van te zeggen is dan waar iedereen het al mee eens is. Mogelijk zullen we bij deze werkwijze meermalen tot de slotom komen dat we de bemanning niet hebben om het onderwerp aan te pakken. Helaas is er geen werkwijze zonder nadelen. Er is ook geen werkwijze die niet van tijd tot tijd zou moeten worden bijgesteld.



Voorts werd er gepraat over het schenken van alcoholhoudende drank op onze recepties. Zulks wel naar aanleiding van een opmerking uit de ledenkring. In het hoofdbestuur bleek het geheelonthouderselement aanwezig dat uiteraard voor alcoholloosheid was, maar niet door wil drukken. Voorts het element dat zich afvroeg waarom je alcohol zou schenken als het op geen enkele wijze moet en je dan toch meedoet in het scheppen van een risicogelegenheid. Er waren er die vonden dat bij het sobere karakter van onze recepties de risicoschepping niet zo zwaar meetelt en dan zeker een zaak is die voor de verantwoording van de deelnemers moet blijven. En er waren er die vonden dat de keus ieders eigen verantwoordelijkheid is. De conclusie was dat we voorlopig geen verandering aanbrengen.



Dr. A. J. Wichers,
Alg.-sekretaris

Het hoofdbestuur is het — gemakkelijk en eenstemmig — eens geworden over de voordracht aan de Minister van Defensie inzake de opvolging van H. J. J. Lips als hoofd-raadsman.

Tenslotte het Humanistisch Opleidings Instituut (H.O.I.). Voorzitter Hommes van het bestuur van deze Stichting die de opleiding van onze raadsliden en vormingsleiders beheert, gaf de jongste stand van zaken weer. Van de 59 cursisten zijn 29 eerste jaars. Dat is veel in een opleiding van twee jaar plus een stagejaar. Er was en is dus veel belangstelling ondanks het vrij hoge cursusgeld (f 500) en de geringe zekerheid dat men later met het diploma wat gaat verdienen. De afnemers zijn namelijk maar een kleine kring: strijdkrachten en inrichtingen van justitie als vogels in de hand, en zieken- en bejaardentehuizen als vogels in de lucht. Daarbij het (meestal onbezoldigde) raads- of vormingswerk in de afdelingen. Ook het Onderwijs is op het ogenblik meer een vogel in de lucht dan een in de hand.

De opleiding dreigt weer duurder te worden, en wat dan te doen? Het antwoord is al enige jaren: subsidiabel maken, en schreden tot dicht bij de geldbuidel zijn ook wel gezet. Die buidel was zelfs voelbaar. Maar hij was ook leeg toen het HOI op het Ministerie van Onderwijs werd geboekt bij de bijzondere academische opleidingen. Nieuwe gesprekken zijn geopend en wie weet staat er nog ergens een niet helemaal lege geldzak. De aanhouder wint soms.

Belangwekkend is voorts dat de Nederlandse Protestantse Bond belangstelling heeft voor een opleiding van voorgangers in de trant van het HOI, zodat een deel van de opleiding mogelijk kan worden samengevoegd. Dit wordt verder uitgezocht, zodat er reden is te eindigen met:
Driebergen 4/3 wordt vervolgd

(advertentie)

Een idee voor u?

Zou o.a. de stabilisatie van de wereldvrede niet goed gediend zijn met het geleidelijk overdragen van zowel de conventionele als de atoomwapenen aan een altijd geweldloze (demonstratieve) internationale militaire wereldorganisatie? Dit zou kunnen door middel van aanvankelijk bescheiden kommando-overdrachten, welke dan recht geven op een in verhouding gelijkwaardige zeggenschap in een militair machtscollege. Indien besprekingen van andere instanties falen en anders konflikten of oorlogen zouden beginnen dan zou de uitslag door dit machtscollege geweldloos bepaald kunnen worden. Natuurlijk een en ander in het kader van de U.N.O.
Is dat geen goede gedachte voor U?

Postbus 180, Apeldoorn

HET WERK VAN DE HUMANISTISCHE STICHTING VOOR HUISVESTING VAN BEJAARDEN (HSHB)

Onlangs organiseerde de Humanistische Stichting voor Huisvesting van Bejaarden een bijeenkomst met hoofdbestuursleden en staffunctionarissen van de konstituerende organisaties van de HSHB. Het doel van de bijeenkomst was: informatie over het werk van de HSHB en gedachtenwisseling over de verdere ontwikkeling van het werk.

Ter illustratie werd een onlangs gereedgekomen 16 mm-kleurenfilm „... en toen was ik even stil” vertoond. °)

Uit de inleiding van de voorzitter van de HSHB, de heer Mr. M. Knap, volgt hier een verkorte weergave.

De HSHB is een enorm „bedrijf” geworden, met grote verantwoordelijkheden, die nauwelijks door het bestuur alleen zijn te dragen. Het is een verantwoordelijkheid die wij moeten delen met de konstituerende organisaties.

Hierna geeft de heer Knap een overzicht van het ontstaan en de ontwikkeling van de HSHB.

De doelstelling van de stichting is: het creëren van huisvesting voor buitenkerkelijke bejaarden, waar nodig.

Bovendien rekent de HSHB het tot haar taak de nodige hulp en begeleiding te geven aan besturen en directies tijdens de exploitatieperiode. De achterliggende gedachte hierbij was het voorkomen van „wild” bouwen van plaatselijke afdelingen, ongeacht of de tehuizen van humanistische signatuur zouden worden. Aan de andere kant diende voorkomen te worden dat bij de exploitatie „ongelukken” zouden gebeuren, waardoor op de humanistische beweging in zijn geheel een smet zou worden geworpen.

De behoefte van de stichtingsbesturen terzijde te worden gestaan bij de bouw van de tehuizen, bevorderde de ontwikkeling van de HSHB tot bouwadviseur. In 1966 kwam het grote belang naar voren zelf als woningbouwcorporatie op te treden. De Humanistische Bouwstichting Bejaardenhuisvesting (HBB) werd opgericht en werd de vijfde bouwcorporatie, werkzaam voor de sektor bejaardenbouw in Nederland, in het kader van de Woningwet.

Vanaf 1962, toen de stichting een eerste functionaris, de heer F. van den Berkhof, aanstelde, ontwikkelde het werk zich snel.

Per ultimo 1972 waren 30 projecten gereed, omvattende 4.534 verzorgingsbedden, 471 zieken/verpleegbedden, 770 woningen en 104 flats.

In 1973 zullen nog 5 projecten gereedkomen en 19 projecten in 1974. Dan zullen in totaal 54 projecten gerealiseerd zijn, omvattende 5.911 verzorgingsbedden, 756 zieken/verpleegbedden, 1.070 woningen en 2.858 flats.

In 1972 bedroeg de totale exploitatie-omzet f 38.230.000,—. Per 31 decem-

ber 1972 was in totaal geïnvesteerd f 292.000.000,—.

Gezien de omvang van het werk rust op de plaatselijke stichtingen, maar ook op ons, een grote verantwoordelijkheid. Er zijn 50 stichtingen in 40 plaatsen aangesloten bij de HSHB. Dit betekent dat circa 500 actieve leden van de konstituerende organisaties doende zijn met het besturen, opzetten en beheren van de bejaardencentra, met naast zich nog een onbekend aantal vrijwillige medewerkers.

Einde 1972 bedroeg het aantal kontribuanten 20.420.

Dit aantal dient nog verhoogd te worden met de 5.410 bewoners van tehuizen en woningen, die via de retributies de HSHB steunen.

Wanneer men ervan uitgaat dat hierin een groot aantal echtparen begrepen zijn, kan men stellen dat per 31 december 1972 in totaal 36.504 personen belangstelling voor het werk van de HSHB hebben en dit door hun financiële steun tot uitdrukking brengen.

Gezien de 30 projecten, die gereed zijn plus datgene wat in aanbouw of in

voorbereiding is, kan gesproken worden van een monument in Nederland van humanistische bejaardenhuisvesting.

Wanneer deze alle thans bekende plannen gerealiseerd zijn, zal in totaal ± f 63.000.000,— geïnvesteerd zijn.

Aankankelijk werden alleen verzorgingstehuizen gebouwd, met daarbij bejaardenwoningen voor zelfstandige huisvesting. Verder zijn thans twee verpleegtehuizen gereed. De laatste ontwikkeling is het zgn. wooncentrum voor ouderen. Het eerste wooncentrum te Velp zal in februari 1973 voor gebruik gereed zijn.

De wooncentra worden in flatvorm uitgevoerd en zijn bestemd voor zelfstandige bewoning, met beperkte centrale voorzieningen. Twintig van deze projecten staan thans op stapel.

Er wordt naar gestreefd een vermogen van f 5.000.000,— te creëren, dat moet dienen als werkkapitaal en als reserve voor calamiteiten.

Het jaarlijkse budget van het bureau van de HSHB bedraagt f 1.100.000,—.

De HSHB heeft zgn. aangesloten stichtingen. Het bestuur van de HSHB/HBB is samengesteld, in gelijke delen, door de drie konstituerende organisaties. Daarnaast zijn twee bestuursleden benoemd door de Raad van Advies, welke raad weer is samengesteld uit vertegenwoordigers van de plaatselijke stichtingen. De plaatselijke stichtingen zijn eveneens gevormd door de drie organisaties, zoveel mogelijk paritair. Ook is een aantal neutrale of „aanhorende” stichtingen aange-



°) Deze film kan gehuurd worden bij de HSHB, Joh. Vermeerplein 1, Amsterdam 1007, telefoon 020 - 71 11 12.

sloten, waarin b.v. „t Nut” of een woningbouwvereniging participeren.

De bouwplannen van de plaatselijke stichtingen behoeven de goedkeuring van de HSHB. De besturen zijn zoveel mogelijk vrij in de keuze van de architect en in het uitdenken van nieuwe vormen in de bouw. Daarnaast is er een controle en een goedkeuring vereist van de exploitatierekeningen en de begrotingen. De HSHB geeft, al dan niet via de Stichting Landelijke Samenwerking Bejaardentehuizenorganisaties (LSB) richtlijnen over verschillende zaken.

Praktisch alle bestuursvergaderingen van de plaatselijke stichtingen worden door de medewerkers van de HSHB bijgewoond, waarin de adviezen en de ervaringen overgedragen worden.

De Raad van Advies is samengesteld uit vertegenwoordigers van de plaatselijke stichtingen en komt tweemaal per jaar bijeen. O.m. wordt aan dit college het jaarverslag en de financiële jaarstukken voorgelegd, wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken, terwijl daarnaast nog allerlei problemen worden besproken.

De HSHB bevordert voorts zoveel mogelijk de kontakten tussen de stichtingsbesturen en de direkties van de tehuizen.

In november 1972 is een konferentie gehouden met besturen en direkties, met als onderwerp de samenstelling, taak en werkwijze van de besturen.

Ook werd eind 1972 een — eerste — konferentie belegd van medische adviseurs, hetgeen een zeer geslaagde genoemd kan worden.

De HSHB tracht, in samenwerking met het Humanistisch Verbond, de geestelijke verzorging, door professionele raadsliden, in onze tehuizen te bevorderen. Aan geestelijke verzorging wordt ook grote waarde gehecht door de medische adviseurs.

Voorts probeert de HSHB de tehuizen open te doen stellen voor de mensen uit de wijk.



Ook wordt geadviseerd m.b.t. de wettelijke voorschriften, neergelegd in de Wet op de Bejaardenoorden.

Voorlichting t.a.v. het personeelsbeleid rekent de HSHB eveneens tot zijn taak.

Regelmatig vinden vergaderingen plaats van het zgn. direktieurenkontakt, waarin de direkties van de aangesloten tehuizen o.m. de problemen die zij in hun werk ontmoeten, kunnen bespreken.

De heer Knap zegt te hopen duidelijker te hebben gemaakt hoe groot onze verantwoordelijkheid is, die wij dragen en hoe gaarne wij die met de drie konstituerende organisaties willen delen.

Een exploitatie-omzet van f 38.000.000,— vergt een goede begeleiding en adequate hulp.

De HSHB streeft ernaar de besturen duidelijk te maken dat het humanistisch beginsel zoveel mogelijk verwerkelijkt dient te worden. Spreker meent dat dit goed geslaagd is en de plaatselijke besturen volledige medewerking terzake verlenen.

T.a.v. het opnemingsbeleid trachten wij een zodanige richting aan te geven, dat in de eerste plaats buitenkerkelijken geplaast worden.

Hierna besluit de heer Knap zijn inleiding.

De intensieve gedachtenwisseling die op deze inleiding volgde was inspirerend, zowel voor de gasten als de gastheren.

Na sluiting van de bijeenkomst bezichtigden de deelnemers de modelflat in het wooncentrum te Velp, die veler verwondering oogstte.

IN DE MARGE

Hermien werd 30 jaar geleden in Friesland geboren. Haar vader heeft ze nooit gekend, haar moeder stierf toen Hermien een paar jaar oud was.

Ze werd opgevoed door heel toegewijde pleegouders, maar verloor ze beiden bij een auto-ongeluk.

Hermien ging in de kinderverzorging. Door haar grote toewijding werd ze een geliefd „kunstmoedertje” voor blinde peuters die te Bussum zo goed mogelijk met hun handicap leren leven.

Hermien was uiterlijk niet degene die de advertentie-jongens de jonge vrouw van tegenwoordig als ideaal proberen aan te praten. Zij groeide echter steeds meer uit tot een evenwichtig mens bij wie innerlijk een steeds sterker licht scheen te gaan branden. Met onuitputtelijk geduld, zich zelf wegcijferend, leefde zij steeds meer voor de anderen.

Als vader van een van de aan haar



toevertrouwde kinderen had ik groot respect voor haar. Een respect dat nog toenam, toen ik, ondanks haar glimlach, wel bemerkte dat alles haar steeds grotere inspanning kostte.

Vorige week is zij na veel lijden aan een dodelijke ziekte overleden.

Je vraagt je dan wéér verbijsterd af waarom het noodlot nu uitgerekend zo iemand treft.

Zij blijft gelukkig voortleven in een aantal mensenkinderen op sommigen waarvan zij het eigen onuitwisbare stempel van harmonieuze menselijkheid heeft gedrukt.

Wanneer je als humanist vaak moet constateren dat de gang van de mensheid gelijk is aan de Echter-nacher Springprocessie, geeft je zo'n voorbeeld weer veel inspiratie.

Fiege

humanist

Verantwoordelijk
voor de inhoud:
Hoofdbestuur H.V.

Eindredacteur:
Direkteur H.V.

Lay-out:
Lumax Utrecht

Druk:
Lumax Utrecht

Redactie-adres:
Humanistisch
Verbond
Oudegracht 152
Utrecht
Tel.: 030-318145

Indrukken uit Noordwijkerhout

Op zaterdag 27 en zondag 28 januari heb ik het Humanistisch Verbond vertegenwoordigd op het Pastoraal Overleg te Noordwijkerhout. U hebt misschien wel iets in kranten gelezen, of op de televisie gezien van problemen rondom bisschop Gijsen, van de nuntius Felini, die weg liep enz. Het lijkt me niet erg zinvol om u een chronologisch verslag te geven van alles wat er gebeurd en besproken is. Maar misschien stelt u er belang in om deelgenoot te zijn van enkele momenten die mij bijzonder hebben getroffen en die ook nu — al enige weken na dit Overleg — van belang kunnen zijn voor de gedachtenontwikkeling in ons Verbond.

Eerst iets ter oriëntatie

Op de drie dagen van het Pastoraal Overleg stonden twee onderwerpen centraal. Het ene was: de rechtvaardigheid in de wereld; uitgangspunt voor bespreking was een rapport, samengesteld door een commissie, toegestuurd aan alle deelnemers. Het tweede onderwerp: dringende pastorale problemen binnen de R.K. kerkprovincies was pas betrekkelijk kort voor het Pastoraal Overleg toegevoegd aan de agenda, vooral naar aanleiding van de problematiek van polarisatie met name optredend in Limburg rondom bisschop Gijsen.

De manier waarop in Noordwijkerhout werd gewerkt was de volgende:

De verschillende delegaties uit de „kerkprovincies” waren van te voren enige malen bijeen geweest, hadden rapporten bestudeerd en besproken, hun gedachten op papier gezet en rondgestuurd naar alle deelnemers.

Ter plaatse hebben 6 werkgroepen met elkaar gediscussieerd, die geformeerd waren dwars door de regionale groepen heen. Zij brachten verslag uit van hun besprekingen op de plenaire zittingen. Er was dus een voortdurende afwisseling van werkgroepen en plenaire zittingen, wat wel verwarrend was, maar zeker de intensiteit, waarmee deelnemers zich inzetten, vergrootte.

De verschillende gasten vormden ook een groep, begeleid door Prof. van Leeuwen, die sommigen van ons kennen van zijn lessen over Katholicisme aan het Hum. Opleidings Instituut. Gasten waren de nuntius Felini, vertegenwoordigers van de Belgische Katholieke Kerk, dan veel vertegenwoordigers van de diverse kerkgenootschappen in Nederland, orthodox en vrijzinnig, ook van het Leger des Heils. Het Humanistisch Verbond was evenals de vorige keer de enige organisatie, die een buitenkerkelijke en ongodsdienstige signatuur heeft.

Het is een vreemde gewaarwording om tussen de velen als enige „heiden” rond te dwalen, dit op sommige momenten heel duidelijk te voelen en op andere momenten getroffen te worden door een toenemend herkennen van gedachten en problemen.

Af en toe was ik me duidelijker dan de vorige keer bewust geïsoleerd te staan, anders te zijn. Dit is een reëel, maar toch wat verdrietig gevoel.

Af en toe waren de onderwerpen, de intensiteit waarmee gesproken werd, de verschillende visies zo vertrouwd, dat ik het gevoel had, dat er meer herkenningspunten dan ooit waren.

Wat waren de verschillen met het pastoraal beraad van ruim twee jaar geleden:

1. Aan deze bijeenkomst waren allerlei moeilijkheden vooraf gegaan. Een concilie als de vorige keer mocht vanuit Rome niet meer gehouden worden. Er waren bezwaren tegen het beleidsbepalende karakter van zo'n vergadering. Alleen de bisschoppen mogen het beleid bepalen. Toen is men na een verschuiving van de datum gekomen tot de vorm van Overleg. De bijeenkomst zou geen beleidsbepalende, maar slechts adviserende rol hebben.

2. De gasten deden veel minder actief mee in de besprekingen. Het kan niet alleen gelegen hebben aan de richtlijnen, waarin duidelijk stond: dat gasten alleen met verlof van de gespreksleiding in de discussie konden interveniëren. Er was ook een zekere aarzeling bij de gasten zelf. Hoe staat de Katholieke Kerk na een duidelijk terugschroeven op allerlei punten nu tegenover ons?

3. Deze aarzeling kwam heel duidelijk naar voren op de avond, dat de groep gasten bijeen kwam om met elkaar van gedachten te wisselen of de vertegenwoordigers van kerken wel of niet deel zouden nemen aan de eucharistieviering op zondagochtend. Op het vorige concilie ging het er juist om, dat doop en avondmaal in het licht van de oecumene vanuit de verschillende kerken over en weer erkend zou worden, en kerkelijke gasten hiertoe uitgenodigd werden. Het was toen een historisch gebeuren, dat de Remonstrantse hoogleraar Prof. van Holk, die een grote bijdrage tot deze doorbraak had geleverd, deelnam aan de avondmaalsviering op het concilie. Nu was er een veranderd, onduidelijk, volgens sommigen „teruggeschroefd” klimaat. Sommige gasten wilden niet meedoen, als ze hier niet toe uitgenodigd werden, ande-

ren wilden de bisschoppen niet in verlegenheid brengen.

4. Een ander voor ons belangrijk verschil was, dat wij, als Hum. Verbond de vorige keer in de persoon van prof. van Doorn meegewerkt hadden aan het tot stand komen van een rapport. Dit was nu niet het geval en het was ook niet de bedoeling. Het was zelfs zo, had ik de indruk, dat er eigenlijk weinig belangstelling was voor wat „anderen” dachten over de problemen, waar de Katholieke Kerk mee bezig was.

Nergens wordt in het rapport over de rechtvaardigheid in de wereld erover gesproken hoe Christenen en niet-Christenen hier samen zouden kunnen werken. Dit was voor mij niet bepaald motiverend om aan het Overleg mee te doen. Toch hebben ook deelnemers dit signaleerd. Zo vinden we bijv. in de rapportage van het bisdom Roermond zinnen als: Het rapport over de rechtvaardigheid in de wereld maakt de indruk, dat de Kerk het monopolie op rechtvaardigheid heeft, maar dit wordt door anderen niet zo gevoeld. Of: samenwerking met niet-Christenen komt niet duidelijk naar voren, enz.

Misschien zult u zich nu afvragen, waarom ik dan **toch zo geboeid** was door dit pastoraal overleg en het gevoel had, dat ik wezenlijk belangrijke momenten meemaakte.

De dagen in Noordwijkerhout werden in mijn ogen gekleurd door een voortdurend duidelijker wordende tegenstelling: Aan de ene kant was er een duidelijke kerkelijke lijn en structuur, een inperking vanuit Rome, maar aan de andere kant was er een ongelooflijk toegenomen „mondigheid” van de mensen die hun meningen eerlijk en bewogen naar voren brachten, die goed overwogen hadden, wat ze wilden inbrengen, gedachten en visies uitten, die van een zeer zelfstandige opstelling getuigden.

Zodat ik me afvroeg: Zou het zo zijn, dat de grootste problemen in de katholieke kerk van nu niet alleen gevormd worden door verschillen in geloofsvisie en mentaliteit tussen mensen als bisschop Gijsen aan de ene kant en de andere bisschoppen aan de andere kant — maar zou het zo zijn, dat deze polarisaties zich in elke katholieke gelovige, in elke katholieke groep in een of andere vorm afspelen: Een strijd tussen afhankelijkheid van Rome, de behoefte om deze toch te behouden, ook een strijd tussen afhankelijkheid aan de bisschoppen en hun visie, maar vooral een ambivalentie t.o.v. de Kerk in zijn geheel — dit alles aan de ene kant en een toenemende behoefte om zelf gestalte te geven aan zijn geloof, zelf de grenzen te willen bepalen, zelf verantwoordelijkheid te willen dragen, kortom als enkeling en als groep „mondig” te willen zijn en geëngageerd in het leven te willen staan, daar waar men zelf voor kiest.

Mijn indruk was, dat in beide discussies zowel over de rechtvaardigheid in de wereld, als over de polarisatie in de kerk de tweede stem het won.

E. Sleuvenhoek-Hajek

(Wordt vervolgd)

INGEZONDEN BRIEVEN

Gelukkig dat 'r nog andere christenen zijn

Bronnen:

1. „Soldatendominee” (uitg. De Banier, Utrecht, 1972) door Ds. J. J. Poort, met name Poorts verhaal over zijn toespraak bij de begrafenis van een buitenkerkelijke militair tegen de nadrukkelijke wens van de vader van de overledene.
2. „Ego” (maandbl. human. geest.verz.) aug. '72 met kommentaar op onder 1 bedoelde gebeurtenis.
3. „Protestants Nederland” - okt. '72, met kommentaar van Ds. J. J. Poort op onder 1 vermelde gebeurtenis. (Overdruk in „Ego” van dec. '72).

Kort résumé: Een Nederlandse militair overlijdt. De vader van de jongen verzoekt nadrukkelijk **geén predikant** bij de begrafenis te laten spreken, maar een humanistische raadsman. De soldaat wordt begraven; de humanist houdt zo goed mogelijk een korte toespraak. Daarna verschijnt plotseling **tóch** nog Ds. Poort (naar men zegt: namens de kazernekommandant). Dominee pakt een bijbel, leest er wat uit voor en knoopt er een aantal beschouwende woorden aan vast. Tot zover het gebeurde. In „Soldatendominee” rakelt Ds. Poort de hele geschiedenis nog 'ns op. In „Ego” (aug. '72) bekomentariëert men het gebeurde van humanistische zijde als stijlloos,

omdat 't tegen de nadrukkelijke wens van de vader van de overledene in was. In „Protestants Nederland” (okt. '72) gaat Ds. Poort er wederom op in en zegt dan o.a. te zijner verdediging: „Maar een ander Christelijk optreden is er niet. Het markeert de identiteit van de christelijke prediking. Christus zelf heeft gesproken en gehandeld, is gekomen en gebleven, „ondanks” en niet dank zij de adhesie van zijn auditorium.”

Mag ik over dit alles een opmerking maken?

De zothed, onbeschaafdheid, pedantheid en het over-lijken-gaan (letterlijk en figuurlijk!) van Poorts christelijke prediking zijn wel zó overduidelijk dat ik dáár geen zinnig woord over hoeft te zeggen! De dwaas klaagt zichzelf voldoende aan! Als je zou denken dat hij gelijk had en dat alle christenen zó waren, zou je je één levenstaak kunnen voorstellen: de christenen bevechten! Gelukkig weten we — ik bedoel: de humanisten — beter. Gelukkig bestaat 't christendom (c.q. het protestantisme) niet alleen uit fanatici als Paisley, Verwoerd en Poort. Gelukkig bestaan er óók mensen die hun christendom *dienend* beleven en *niet opdringend*. Mensen die hun geloof beleven als iets wat ze uitdragen wanneer ze merken

dat het auditorium het op prijs stelt of erover willen discussiëren met andersdenkenden op voet van gelijkheid. Mensen die van hun christelijk geloof iets respectabels hebben gemaakt, iets wat voor 'n humanist (als deze die *dit* schrijft) een moeilijk te aanvaarden en te begrijpen stellingname is, maar desondanks een verantwoorde levenshouding van een MEDE-MENS!

Anders is 't met de levenshouding van Poort-ianen. Die begrijp je niet alleen niet als humanist, die verafschuw je niet alleen, die durf je zelfs geen prettige Kerstdagen te wensen (N.B. ik schrijf dit aan de vooravond van Kerst '72!) maar wat daar nog bij komt: ik vind 't zo zielig voor die andere christenen dat zij er soms *mede* op aangekeken worden! („Eén rotte appel in de mand maakt het ganse fruit te schand!”) En voor *hun* zou ik het graag op willen nemen! De zaak wordt *nog* triester als men bedenkt dat Ds. Poort *hun* al *niet eens meer als Christenen beschouwt*, getuige zijn zinsnede: „... een ander christelijk optreden is er niet.” Gelukkig dat Christus de voorman is van 't Christendom, en niet een zekere Ds. Poort! Mag dat 't kommentaar zijn van een humanist?

G. J. den Besten, Arnhem

Vietnam

Meneer Rood, herinnert u zich nog, dat wij onze bevrijding te danken hebben aan o.a. massale bombardementen door Amerikaanse vliegende forten op de Duitse (industrie)steden, waarbij de burgerbevolking, scholen en ziekenhuizen de dans niet zijn ontsprongen?

Herinnert u zich nog, dat het einde van de wereldoorlog te danken is aan het werpen van enkele atoombomben op miljoenensteden in Japan?

Herinnert u zich nog, dat pas hierna de Japanse regering bereid bleek, een zinloos geworden strijd te beëindigen?

Herinnert u zich nog, dat zelfs na de tapijtbombardementen op Hanoi en Haiphong, de regering van Noord-Vietnam niet bereid was de strijd tegen Zuid-Vietnam te staken, hoewel er geen zuidelijke soldaat in het Noorden zat, maar wel honderdduizend(en) noordelijke soldaten in het Zuiden?

Zou het kunnen zijn, dat Vietnamese evenmin als Japanners, er aan denken om een oorlog op te geven, tenzij er

iets overweldigends gebeurt als b.v. een tapijtbombardement?

Het is u toch wel bekend, dat er een medisch comité Nederland-Zuidvietnam bestaat, opgezet als tegenhanger van het pro-communistische en anti-amerikaanse Medisch comité Nederland-Vietnam?

Wat vindt u eigenlijk van het feit, dat de naam van laatstgenoemd comité, door het weglaten van het adjectief „noord” — duidelijk de indruk kan wekken (en wekt) van te werken voor slachtoffers in beide delen van het land? (beter gezegd: aan beide zijden van het **front**?). Wat vindt u eigenlijk van het feit, dat u-zelf, in uw oproep van 31-12-1972 de eenzijdige gerichtheid van dit comité niet vermeldt?

Is het u niet bekend, dat er een wereldwijd werkende organisatie is, welke uit zuiver menslievende overwegingen, zonder bijoormerken, slachtoffers wil helpen, waar ook ter wereld, wanneer zij daarvan niet door politieke fanatici wordt weerhouden?

U weet toch wel, dat deze humane organisatie, het Internationale Rode Kruis genaamd, gaarne geld ontvangt op

gironummer 777, voor hulp aan geheel Vietnam?

U weet natuurlijk nog niet, dat ik het geld, hetwelk ik anders gewend was als kontributie en als extra-steun aan het H.V. te doen toekomen, ditmaal op gironummer 777 van het Rode Kruis zal storten in de hoop dat velen dit voorbeeld zullen volgen.

Wie is nu eigenlijk meneer Rood, de meneer van de „misverstanden rond het H.V.”? Of de meneer van „Helpen, waar de bommen vallen”? En wat denkt meneer Rood eigenlijk, dat die 300 000 (?) kommunistische infiltranten (soldaten) vanuit het noorden daar in het zuiden bezig zijn te doen? En hun collega's in Laos en Cambodja? Waarom gaf u het verkeerde antwoord? Wit u het goede weten? Giro 777!

P. H. van Terwisga, Doetinchem
P.S. Dit artikel is sterk verlaet geplaatst. Het is geschreven, nog vóór dat het „Comité Heel Vietnam” in de krant was genoemd en ook vóór dat de heer Rood zijn advies *gedeeltelijk* had gecorrigeerd.

vT..

Groeidwang

In het zaterdagsgen bijvoegsel van NRC Handelsblad van 3/2-'73 is een interview afgedrukt, dat Frans van Klaveren had met de planoloog prof. dr. W. Steigenga, die „Nederland een voorbeeld van planologisch broddelwerk” noemt.

Misschien ligt de sleutel tot het begin van een oplossing in de volgende opmerking van de heer Steigenga: „Het rijk demonstreert zijn onvermogen om boven-

op het gemeentelijk beleid te zitten, want daar wordt de suburbanisatie gemaakt door burgemeesters en gemeentebesturen die vanuit een begrijpelijke egocentrische behoefte hun gemeente willen laten groeien”.

Suggestie: indien de overheid de groei van (kleine) gemeentes eens niet langer zou stimuleren door de salarissen van burgemeesters en de diverse subsidies te laten stijgen mét de groei van het inwonertal, maar daarentegen premies zou verlenen aan die burgemeesters die kans

zagen hun gemeente zo klein mogelijk te houden, zou de vaak dwangmatige groei zeker afnemen. Het is toch absurd, dat anno 1973! in De Stem (een Brabants dagblad) een artikel van een hele pagina op juichtoon verschijnt over de geboorte van de 100.000ste inwoner van Oudenbosch. De burgemeester van deze gemeente (vader van 6 nog jonge kinderen) wordt nota bene als goed voorbeeld aangehaald! Zolang men grote delen van ons volk blijft voorhouden, dat het stichten
vervolg op pag. 7

H.V.-Kommissie „Centrale Persoons- registratie”

In de eerste bijeenkomst van deze kommissie heeft Hoofdbestuur lid Ico van der Willik het onderwerp van rapportage als volgt ingeleid:

„Het ziet er naar uit, dat binnen afzienbare tijd in Nederland persoonsgegevens door de overheid met behulp van een komputer centraal opgeslagen gaan worden. Het lijkt mij voor de hand liggend, dat de besluitvorming over het principe en de uitvoering daarvan niet alleen een zaak is voor de regering en de politieke partijen, maar — gezien de mogelijke konsekventies die op het spel staan — o.a. ook voor een organisatie als het Humanistisch Verbond. Bij een systeem als hierboven bedoeld immers zouden de konsekventies o.a. kunnen zijn dat de individuele vrijheid en de waardigheid van de mens voor een gedeelte opgeofferd gaan worden aan grotere — ditmaal dan technische — samenhangen.

Technisch zal alles wel mooi rond te maken zijn, maar van de ethische kant rijzen er reeds op het eerste gezicht vragen als:

- is het inderdaad wenselijk resp. onontkoombaar dat ook hier de komputer ingeschakeld wordt.
- zo ja, moet dit dan centraal of decentraal gebeuren.
- welke persoonsgegevens kunnen de komputer in.
- wie kan de gegevens het beste beheren:



ZUTPHEN

De 49 woningen, onderdeel van het in aanbouw zijnde bejaardencentrum „De Polbeek” te Zutphen, zullen naar verwachting in oktober 1973 voor bewoning gereed zijn.

Slot van pag. 6

van grote gezinnen als een verdienste moet worden aangemerkt, zullen de voorstanders van een verstandige bevolkingspolitiek nauwelijks iets positiefs kunnen bereiken. Het beste voorbeeld dat een „burgervader” in deze tijd kan en moet geven is dat van soberheid, ook op het gebied van de voortplanting. Eventueel te verlenen premies voor een verstandig gemeentelijk beleid, gericht op het afremmen van groei, zouden natuurlijk besteed moeten worden aan een gemeentelijk mi-



de staat, in casu het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

- wie zijn gerechtigd informaties uit deze bron te ontvangen (alleen overheids- en semi-overheidsorganen, eventueel welke categorieën van particuliere instellingen?)
- wat is de inhoud van de in deze kringen vaak geuite slogan: „niet de mens maar zijn personalia krijgen een administratienummer”.
- dienen er in de Advieskommissie ook niet-technische resp. niet-ambtelijke vertegenwoordigers zitting te hebben.
- welke garanties dienen er te zijn dat de gegevens later toch niet verkeerd gebruikt gaan worden resp. in verkeerde handen vallen.

Ik realiseer mij overigens dat het hier gaat om een klein aspect van het totale vraagstuk der automatiseering, die de „gewone burger” met legio specialistische vakgebieden overspoelt, zonder dat hij meestal zelfs maar tijdig op de hoogte is, laat staan dat hij tegen zou kunnen spartelen. Hetgeen m.i. echter geen reden zou zijn om dit wat meer overzichtelijke en in de openbaarheid tredende deel van het vraagstuk niet grondig aan te pakken. Hopelijk zal dit het begin kunnen zijn om ons met het gehele vraagstuk van de automatisering in zijn beïnvloeding van ons menselijk leven meer intensief te gaan bezighouden”.

Zij, die voor inschrijving op de lijst van gegadigden voor toewijzing van een woning in aanmerking wensen te komen, dienen woonachtig te zijn in Zutphen of omgeving of een sterke binding met deze stad te hebben.

Aanmeldingsformulieren kunnen worden aangevraagd bij het sekretariaat van de opnemingskommissie van de Stichting tot Huisvesting van Bejaarden „De Polbeek”, Postbus 24, Zutphen.

Er wordt op gewezen, dat de inschrijving uitsluitend geopend is voor deze woningen, bestemd voor bejaarden, die een zelfstandige huishouding kunnen voeren. In ons volgende bulletin zal een nadere mededeling worden opgenomen inzake de aanmelding van gegadigden voor plaatsing in het verzorgingstehuis.

lieubeleid: zoals het bevorderen van recycling, het geven van voorlichting over geboortebepaling, het bevorderen van vrijwillige sterilisatie, het planten en beschermen van bomen, het verlenen van faciliteiten voor fietsers en wandelaars, het geven van gratis milieulessen aan kinderen en volwassenen en NIET aan de bouw van dure stadskantoren, zoals het pas in Schiedam verzeen detonerende bouwswel (kosten f 21 miljoen).

M. de Visser-Ameling
Slikkerveer

„Humanist” op geluidsband?

Enige tijd geleden informeerde een blind lid van het Verbond of het wellicht mogelijk zou zijn om „Humanist” ook op de geluidsband en/of kompakt-kassette te verkrijgen. Naar aanleiding hiervan hebben wij ons in verbinding gesteld met de Nederlandse Blinden Bibliotheek te Den Haag.

Men verklaarde zich in principe daartoe bereid. Gezien de kosten is het duidelijk dat zulks echter niet voor één lid kan gebeuren.

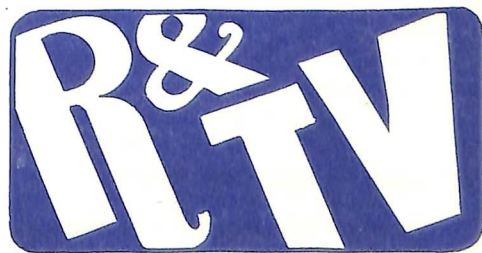
Alle die hiervoor belangstelling hebben, worden daarom verzocht zich bekend te maken aan de direkteur van het Humanistisch Verbond, Postbus 114, Utrecht.

Sympathisanten- bijdrage 1973

Op de acceptgirokaarten is het woord „kontributie” gedrukt. Hierdoor is er bij een aantal sympathisanten de indruk gewekt dat zij als lid zouden zijn geregistreerd. Om technische redenen kan op de kaarten echter niet meer het woordje „sympatisant” worden bijgedrukt. Aan het registratienummer is evenwel te zien of U als sympathisant te boek staat.

Het registratienummer begint dan met het cijfer zeven.

Als de huidige voorraad acceptgirokaarten — die zowel voor leden als voor sympathisanten gelijk zijn — gebruikt is, zal om verwarring te voorkomen op de nieuwe kaarten het woordje „kontributie” worden vervangen door „bijdrage”.



Radio

- 11 maart: Stichting Steunfonds (H. Bongers)
- 18 maart: Stichting Steunfonds (P. Spigt)
- 25 maart: Stichting Steunfonds (M. Rood)

Televisie

- 18 maart: Stichting Steunfonds (J. d. Lege)

u MOET er toch om geven...

De Maart-actie van de Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme moet

f , . .

opbrengen. Als alle niet-kerkelijk gebondenen bereikt én bewogen zouden worden, kwam op elke punt achter de **f** inderdaad een cijfer. De gezamenlijke kerken zagen immers hún doelgroep met 62 miljoen over de brug komen voor de verkondiging van „het” geloof in ontwikkelingslanden. Waarvoor vraagt het Humanistisch Verbond geld?

Voor de geestelijke ontplooiing van de mens.
Voor de geestelijke bevrijding van de mens.
Voor de geestelijke ontwikkeling van de mens.
Voor de geestelijke verrijking van de mens.
Voor een betere verhouding van mens tot mens.

Hoe is dit alles in p r a k t i s c h Humanisme te vertalen?

Jo de Lege en zijn Humanistisch **werk** in het Zeeweg-ziekenhuis te Velsen vormen slechts één antwoord op deze vraag.

Want hij ontmoet hier de mens — de medemens — in situaties die om heel speciale medemenselijkheid vragen.

Als je gezond bent kun je makkelijk ontsnappen aan vragen naar de zin van het leven. Je kunt de wanhoop nog wel ontvluchten, aan heimwee ontkomen en gepieker van je afzetten. Maar alleen in bed, bang, verdrietig, wetend dat je 't niet zult halen . . . ja, dan heb je een Jo de Lege nodig. Absoluut nodig.

En om te kunnen helpen heeft Jo de Lege mensen**kennis** nodig. En inzicht. En een filosofie. Hij heeft ook praktische kennis nodig. Want „amateuristische” hulp is in veel nood-situaties nog erger dan geen hulp.

Het Humanistisch Verbond leidt mensen als Jo de Lege op. Moet dat doen. Onder andere omdat al diverse ziekenhuizen dringend hebben verzocht om óók een Humanistisch geestelijk raadsman (vrouw).

Weet u hoeveel een dergelijke opleiding kost? Weet u welke bedragen de begeleiding en coördinatie van dit noodzakelijke werk vergen?

En deze vragen kunt u dan herhalen voor alle andere taken van het Humanistisch Verbond.

Alle niet aan een bepaalde kerk gebonden Nederlanders moeten dus worden bereikt en bewogen geld te geven. Hoe moeten we ze bereiken en bewegen? Dat kan alleen via u. Er liggen tienduizenden enveloppen met brief, machtigingskaart en „rekening” voor de buitenkerkelijken klaar. Die brieven moeten alleen nog van een adres worden voorzien. Neemt u de verspreiding op u. Het is heel zeker dat u wel enkele tientallen adressen in uw omgeving weet, waar een brief t.b.v. de Maart-actie op zijn plaats is. Vraag de brieven aan. Niemand anders dan u — zelf lid van het Humanistisch Verbond — kan dit doen.

Doe het dus.

Het daadwerkelijk Humanisme . . . u moet er toch om geven?

DOE-COUPON

Graag wil ik de Maart-actie van de Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme onder de aandacht van zoveel mogelijk niet kerkelijk gebonden brengen.

Zend mij daartoe * brieven in blanco envelop. Ik zal deze enveloppen dan van een adres voorzien en laten bezorgen. Of ze zelf — met een persoonlijke aansporing — aan geadigden overhandigen.

* Wilt u hier het aantal brieven invullen

Zend deze coupon in gesloten envelop aan:

Antwoordnummer 104 - Amersfoort. U hoeft dan geen postzegel te plakken

Uw naam en volledig adres